

Få fart på matmaktloven

Det regjeringsoppnevnte Matkjedeutvalget, som i april 2011 la fram rapporten «Mat, makt og avmakt», dokumenterte at forholdene i verdikjeden for mat var preget av uryddige avtaleforhold, lite åpenhet og få muligheter for innsyn og kontroll fra samfunnets side. Det er en virkelighetsbeskrivelse vi tror er korrekt, og som burde fått politikerne til å handle raskt for å bedre forholdene.

Et stort flertall i Matkjedeutvalget konkluderte med å anbefale regjeringen å etablere en lov om god handelsskikk. Et flertall på Stortinget, samt Forbrukerrådet og store organisasjoner som LO og NHO, har støttet forslaget om en egen lov. Ikke overraskende har dagligvarebransjen og Konkurransetilsynet vært negative til en lovendring. Bransjeorga-

nisasjonen Virke Handel har tatt til orde for at bransjen selv rydder opp og utarbeider egne regler.

Regjeringen lovte i i juni å sette ned et lovutvalg som skal se på hvordan prinsippet om god handelsskikk og hensynet til forbrukere blir ivaretatt i norske lover. Det er mildt sagt skuffende at utvalget fortsatt ikke er etablert, fire måneder etter. I september uttrykte flere kilder til Nationen at de i lang tid har vært bekymret for at byråkratiet, særlig i Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD), arbeider på en måte som trenerer arbeidet med loven. Det skal være sterk motstand mot loven i departementet. Justisdepartementet viste sin skepsis til en egen lov om handelsskikk allerede gjennom sin høringsuttalelse om utvalgsrapporten.

Oppsummert

Matmakt

1 Et stort flertall i Matkjedeutvalget anbefalte regjeringen å etablere en lov om god handelsskikk.

Treneres?

2 Flere kilder mener departementene trenerer arbeidet med ny lov.

Få fart

3 Regjeringen bør legge opp til et stramt løp for lovarbeidet. Loven bør på plass før valget 2013.

Ifølge jussprofessor Inge Lorange Backer ved Universitetet i Oslo, truer tregheten i departementene muligheten til å få ferdigstilt loven før stortingsvalget om ett år. Dersom Frp og Høyre kommer til makten etter neste valg, som meningsmålingene peker mot, vil mange av de fornuftige anbefalingene fra Matkjedeutvalget etter alt å dømme bli lagt i en skuff.

Det må dagens regjering sørge for at ikke blir tilfelle. Ifølge ekspertisen er det mulig å få ferdig en lov på mindre enn et år, men da må det legges et strammere løp enn vanlig. Det bør regjeringen gjøre her. For en ny regjering kan fort stoppe pågående prosesser – en ferdig lov vil ha større sjanse til å overleve. Gjennomført politikk vil også styrke de rødgrønnes gjenvalgsmulighet.

SAGT

av andre

Ikke A4: Liv Signe Navarsete.

Lederstil

* «Navarsete forsøkte å bagatellisere sitt eget sinne. Det folk opplever som krenkende utskjelling, mente hun var et uttrykk for friskt engasjement, og et bevis på at hun ikke er noe A4-menneske.»

Frithjof Jacobsen, kommentator i VG.

Lederstil II

* «Såkalt fryktbasert eller eksplosiv ledelse handler mer om mangel på bevissthet rundt lederstil enn noe annet. Sjefer med liten interesse eller evne til innsikt i egne personlige tilbøyeligheter, vil ha en «stil» som reflekterer deres ureflekterte instinkter og væremåter. På godt og ondt.»

Eva Grinde, kommentator i Dagens Næringsliv.

Lederstil III

* «Norske politikere ser ut til å ha utviklet en spesiell måte å si unnskyld på. Sist ute i denne spesielle genren er leder i Senterpartiet, Liv Signe Navarsete.»

Vårt Land på lederplass.

Lederstil IV

* «Har Liv Signe Navarsete lært å si «beklager» av Gerd-Liv Valla?»

Kjetil B. Alstadheim, kommentator i Dagens Næringsliv.

Mann for sin hatt

* «Det er trist å tenke på at mitt eneste fullverdige minne fra årets statsbudsjett er at hatten til Sigbjørn Johnsen fikk terningkast seks av Minneme.no.»

Student og spaltist Julie Nordby Egeland i Klassekampen.

Nationen arbeider etter Vær varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale bes ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål. PFU holder til i Oslo, tlf: 22 40 50 40. Epost: pfu@presse.no

Norsk kulturminnefond

DAGENS GJEST

Først kommer budsjettlekkasjen. Det er alltid en gladmelding. Så legges statsbudsjettet fram. Da er det godt å ha sukret pillen på forhånd.

«Foreslått løyving (til kulturminner) knytt til programkategorien er i 2013 på om lag 570,5 mill. kroner. Dette er en auke på 62 mill. kroner netto, samanlikna med saldert budsjett for 2012», heter det i statsbudsjettet som nylig ble lagt fram for Stortinget. Samtidig benyttet miljøvernminister Bård Vegar Solhjell anledningen til å nedlegge Norsk kulturminnefond. Ifølge en pressemelding fra departementet dagen etter var det «naudsynt å finne ei teknisk løysing der løyvinga ikkje lenger var avhengig av renteutviklinga». Med et pennestrøk er et av de mest effektive tiltakene i norsk kulturminnevern historie. Etter tre måneder med Solhjell er situasjonen for den norske kulturarven gått fra vondt til verre. Og nå trengs det skarpere lut enn bare å skifte ut riksantikvar Jørn Holme.

Norsk kulturminnefond ble etablert av daværende miljøvernminister Børge Brende i 2002. Mot-

takelsen den gang var nok blandet innen kulturminnevernet, men i ettertid har tiltaket vist seg å være ualminnelig vellykket. Ikke bare ble en liten og effektiv administrasjon lagt utenfor hovedstaden (i Røros), men også forrentningen ble etter hvert så stor at det virkelig har monnet. I dag er fondet på 1,4 milliarder, og avkastningen i 2012 er rundt 60 millioner kroner. Visst har søknadsskjemaene skremt en og annen, men holder du fristen får du alltid et begrunnet svar. Ikke sjelden har fondets folk på forhånd sett prosjektene det søkes om midler til på forhånd, veiledet eiere og håndverkere, brakt kunnskap, tillit og forståelse dit hvor offentlig forvaltning ikke når.

Selvfølgelig er det ikke snakk om en nedleggelse eller politisk overstyring av fondets framtidige prioriteringer. Ikke nå. Tvert imot heter det i statsbudsjettet at «Norsk kulturminnefond blir omorganisert som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter», og at målet er å «auka samspelet mellom offentlege og private midlar til vern og utvikling av verneverdige og freda kulturminne og kulturmiljø». Tilbakeføring av fondskapitalen til statskassen skal erstattes med

Sjur Harby

Sjur Harby er arkeolog og skribent

UFORUTSIGBART

«Statsrådets grep fører til redusert forutsigbarhet og åpner for at politikere og departementet kan endre kriteriene for tildeling.»

bevilgninger gjennom de årlige budsjettforhandlingene, og eventuelle tvilere ble i pressemeldingen beroliget med at fondet skal beholde sitt «verrfagleg og breitt samansett styre, med administrasjonen lagt til Røros».

Statsrådets beslutning har skapt reaksjoner, om enn forsiktige. Ikke bare er beslutningen presentert som en nødvendighet. Dette skjer også samtidig som departementet selv arbeider med en ny stortingsmelding om det norske kulturminnevernet. I stedet for å drøfte fondets investeringsprofil, i stedet for å øke fondskapitalen, i stedet for å diskutere omorganiseringen i stortingsmeldingen, og i stedet for midlertidig å kompensere en fallende avkastning med bevilgninger, gjør Solhjell hele virksomheten avhengig av politisk velvilje. Som Fortidsminneforeningen skriver i en pressemelding: Statsrådets grep fører til redusert forutsigbarhet og åpner for at politikere og departementet kan endre kriteriene for tildeling.

Ikke bare økonomisk, men også demokratisk er Solhjells beslutning illevarslende. Norsk kulturminnefond er nedlagt. Statsbudsjettet for 2013 åpner for at mer makt samles på færre hender.